

Yayına Geliş Tarihi:01/12/2021
Yayına Kabul Tarihi:17/02/2022
Online Yayın Tarihi:25/04/2022

Meriç Uluslararası Sosyal ve Stratejik
Araştırmalar Dergisi
Cilt:6, Sayı:15, Yıl:2022, Sayfa:1-17
ISSN: 2587-2206

EDİRNE, SİNANKÖY KALESİ YAKINLARINDA BULUNAN PİTHOS VE İÇİNDEKİ MİKROFAUNAL KALINTILAR

Abu Bakar SIDDIQ *
Umut Murat DOĞAN**
Engin BEKSAÇ***
Vedat ONAR****

Özet

*Bu çalışmada Edirne ili sınırları içerisinde yer alan Sinanköy meralık alanında rastlanılan pithos ve içindeki mikrofaunal kalıntılar incelenmiştir. Ayı kontekt içinde MS 9-11. yy'a tarihlendirilen amfora parçaları ile birlikte bulunan pithos içerisindeki toprağın elenmesiyle sincap (*Sciuridae sp.*) ve kurbağa (*Bufo sp.*) kalıntıları elde edilmiştir. Kalıntılar üzerinde her hangi bir ize ve modifikasyona rastlanılmamıştır. Sinanköy tarihi çerçevesi içinde pithosun neden Sinanköy kalesinden uzak bir bölgede, herhangi bir iskan izi bulunmayan bir alana konulduğuna dair sorulara cevap aranmış ve pithos içinden elde edilen mikrofaunal kalıntılarının muhtemel paleoekolojik ve insan etkileşimleri hakkında değerlendirmeler yapılmaya çalışılmıştır. Yapılan değerlendirmeler sonucunda bulunan mikrofaunal kalıntılarının beşeri etkiler olmaksızın pithos içinde kaldığı ve tarihsel faunanın belirlenmesi için bir öneri materyali oluşturabileceği sonucuna varılmıştır*

Anahtar kelimeler: Mikrofauna, Sincap, Kurbağa, Pithos, Sinanköy, Edirne

1

*) Dr. Öğr. Üyesi, Mardin Artuklu Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Antropoloji Bölümü, Mardin, Türkiye, E-posta: abubakarsiddiq@artuklu.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-8359-243X

**) Arkeolog, Edirne Müzesi, Edirne, Türkiye. E-posta: arkmud@gmail.com, ORCID ID: 0000-0003-1519-1551

***) Prof. Dr. Trakya Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Sanat Tarihi Bölümü, Edirne, Türkiye, E-posta: bekstrak@trakya.edu.tr, ORCID ID: 0000-0003-4093-8653

****) Prof. Dr., İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Osteoarkeoloji Uygulama ve Araştırma Merkezi, İstanbul, Türkiye. E-posta: onar@istanbul.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-8359-243X

MICROFAUNAL REMAINS INSIDE A PITHOS UNEARTHED NEAR THE SİNANKÖY CASTLE, EDİRNE

Abstract

Microfaunal remains inside a pithos unearthed from the Sinanköy pasture area of Edirne province have been examined in this study. The remains of squirrel (Sciuridae sp.) and frog (Bufonidae sp.) were obtained by sieving the soil inside the pithos, which contained 9-11 AD amphora fragments. No marks or modifications were found on the microfaunal remains. Within the historical framework of Sinanköy, this study seeks the answers for the questions why the pithos was placed in an area far from Sinanköy castle and in an area without any sign of human settlement, as well as evaluates the possible paleoecology and human interactions in the light of the microfaunal remains obtained from the pithos.

Keywords: *Microfauna, Squirrel, Toad, Pithos, Sinanköy, Edirne*

EXTENDED ABSTRACT

Microfaunal remains are very significant given the fact that they are more sensitive to climatic changes and important for assumptions about paleoecology and human-environment interactions of a particular archaeological location. Microfaunal remains from archaeological sites in Turkey are very rare, since small animals' bones are often very hard to find in archaeological excavation. Here, this study present microfaunal remains inside a large *in situ* pithos sealed with a round limestone slab, unearthed from a rescue excavation in the Kale Mevkii pasture land of the Sinanköy village, Lalapaşa district, Edirne. No traces of human settlement were found in the close vicinity of the pithos, which was buried in the stabilized road connecting the village and the pastureland. The Sinanköy Byzantine fortress, which appears to be the closest human settlement, is located about 1.5 km south of the excavation area. The rescue excavation was conducted by the Edirne Archaeological Museum –with a trench measuring 3.50 × 3.50 m –unearthing a large *in situ* pithos, measuring approximately 130 cm from the mouth, covered with a round limestone slab.

The rim and the neck of the pithos were covered with lime-stone mortar and small limestone fragments. The limestone fragments and mortar aligned with the neck of the pithos appeared to be the parts of the limestone lid –which is still attached to the pithos' rim –indicating that the lid was fixed to the mouth of the pithos for many years. However, some limestone stone fragments in the mouth of the pithos and the stone filling in its rim and neck suggest that the mouth part was probably destroyed in the later time.

Although the cultural layer ends at about –55 cm, the bottom of the pithos is reached at about –1.50m from the surface –indicating that the pithos was intentionally dug into its place. Some 9-11 AD large amphora fragments were found just south of the bottom of the pithos – appeared to be the fragments of a discarded amphora vessel intentionally used or fallen in the pit where the pithos was buried. The study of the amphora pieces indicated that most of them could belong to a vessel close to the “Egyptian Amphora” type, which was widely used in the Mediterranean world during the Late Antiquity. However, the inward-facing base form at the bottom of the vessel, which constitutes the most distinctive parts, mostly reminds of the Middle Byzantine Amphora types. Similarly shaped amphorae among the loads of a Byzantine ship located off Mljet Island in Croatia can be compared typologically with the Sinanköy find. In this typological comparison, the amphora fragments found in the bottom of the pithos appear to come from 9-11th century AD. This was a time when Bulgarian raids from the north and west often threatened the region. This historical framework may provide an answer to the question of why the pithos was placed in such a remote area from the fortress, with no sign of human habitation.

A total of 82 microfaunal bone remains, most of them were in complete form, found from the sieving of the soil inside the pithos. The remains of squirrel (*Sciurus* sp.), which consist of 4 adults and 7 young individuals, and toad (*Bufo* sp.), which consist of various skeletal bones, were identified from the zooarchaeological study on the remains. No modification was observed on any of these squirrel and toad bones. It was determined that most of these specimens belonged to young individuals. Most of the specimens belonging to squirrels were the bones of the hind legs, while most of the toad bones belonged to the fore limbs. Overall zooarchaeological observations on these remains put forward the thought that the squirrels could belong to a family group, and the toads were the occasional residence of the pithos –rejecting the possible hunting of these species.

The microfaunal remains in the pithos direct to some significant paleoecological data on the region in that given time period –given that these animals commonly prefer a habitat associated with moist and woodland trees. In addition, the fact that some zoonotic diseases such as leprosy are transmitted from squirrels to humans, it reveals the need for a further study to investigate the microfaunal remains regarding infectious diseases. Besides, particularly DNA studies on the squirrel remains could provide some potential answers to questions in terms of both the environmental change and habitat transformation of microfaunal species in the region.

GİRİŞ

Sinanköy, jeolojik yapı açısından Trakya Sedimenter Havzası ile Istranca Masifinin sınır hattında yer alır. Bu alan Eosen Dönem'den Kuvaterner'e kadar kesintisiz devam eden sedimanter birimlerden oluşmaktadır. Sinanköy'ün kuzeyi boyunca uzanan Istranca Dağları Paleozoik kaynaklı bir masif olup bu kuşağın ilk sedimanter birimlerini İslambeyli Formasyonu teşkil eder. Pliyosen dönemde oluşan Trakya Formasyonu ise çakıl, kum, kil matriksli çakıltaşı, kumtaşı ve kıltaşı birimlerinden oluşur (Aykut ve Turoğlu, 2020, s. 3,4).

Köy merkezinde, yüksek bir kaya kütesinin üzerinde geniş saha üzerinde Sinanköy Kalesi kuruludur. Kale hakkındaki ilk bilgi Bizans İmparatoru Justinien devrine (527-565) ait yazılı kaynaklardan gelir. Bu kaynaklarda Sinanköy Kalesi Probinu adıyla anılır ve bir kale şehir statüsüne sahiptir. Sinanköy kalesi'nden aynı adla söz eden bir diğer kaynak ise MS. 6. yy'da yaşamış olan Filistin kökenli Bizanslı tarihçi Prokopius'tur. Yazar, "Binalar Üzerine" (Yunanca: Περὶ Κτισμάτων, Latince: De Aedificiis) adlı eserinde (IV-3-18) Haemimontum Bölgesi kaleleri arasında Probinu'dan da bahsetmektedir (Beksaç, Ertuğrul, Karakaya, 2017, s.213).

Geç Antik Çağ'da bir kale olarak inşa edilse de Ortaçağ sürecinde gelişip bir kent hüviyeti kazanan Probinu'ya 1341 tarihinde Hadrianopolis (Edirne) merkezine bağlı bir metropolit atandığı bilinmektedir (Laurent 1939, ss.1-30). Kale, nihayi olarak ise 1361-1362 tarihinde tüm bölgeye hakim olan Osmanlı Devleti'nin egemenliğine girmiş ve zamanla çevreye kayan yerleşim sayesinde terkedilmiştir. Kaledeki yerleşim geleneği, eski adı Pravadi olan bugünkü Sinanköy'de devam etmektedir (Beksaç, 2006, s.214).

Pravadi yerleşimi ya da diğer adıyla Sinaköy Kalesi, geniş kültürel etkileşim sahasına sahiptir. Makalenin konusunu oluşturan, içinde bazı mikrofauna örnekleri tespit edilmiş olan pithos buluntusu da bu yerleşimin territoriumu içinde ve onunla yakından ilişkilidir.

1- AMAÇ VE HEDEF

Bu çalışmada, Sinaköy Kalesi yakınlarında bulunan bir pithosun, yer aldığı çevresel koşullar itibariyle bölge kültürü içindeki yeri ve bu pithos tabanında bulunan mikrofauna kalıntılarının içerikleri, pithosun arkeolojik durumu ile ilişkisinin olup olmadığı konularının tartışılması amaçlanmaktadır. Elde edilen sonuçlar ölçüsünde pithosun kullanım amacı, yakın yerleşimlerle ilişkisi ve kendi döneminin tarihi olayları kapsamındaki anlamı konuları ile pithos içinde bulunan kemik örneklerinin bu tarihsel

çerçeve ile olası bağlantısı ve yörenin paleoekolojik yapısı konusunda teorik bir sonuca varılması hedeflenmektedir.

2-YÖNTEM

Çalışmaya konu olan pithos, Edirne ilinin Istranca Dağı eteklerinde yer alan Lalapaşa ilçesi'ne bağlı Sinanköy'ün mera alanında yerel halk tarafından bulunmuştur. Pithos kazısının yapıldığı alan köy merkezinin yaklaşık 1500 m doğusunda, Kale Mevkii ya da halk arasındaki ismiyle Şarap Yolları Mevkii olarak adlandırılan meralık bölgedir. Köy ile yöredeki tarlaları birleştiren stabilize yola gömülü olan pithosun yakın çevresinde herhangi bir yerleşim izine rastlanmamıştır. Küpün bulunduğu noktaya en yakın yerleşim, akropolü 1,5 km güneyde olan ancak geniş bir territoriumu olduğu anlaşılan Sinanköy Kalesi'dir (Res.1).

*Resim 1. Sinanköy Kalesi ve Pithos Buluntu Alanının Uydu Görünümü
(Google Earth).*

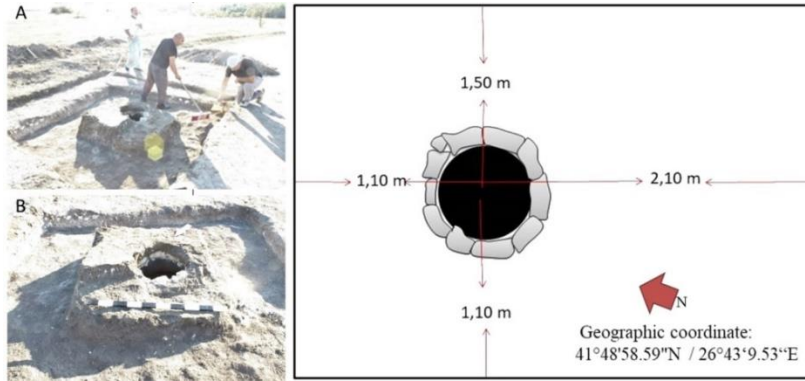
Kazı sonucunda ortaya çıkarılan pithosun içindeki toprak stratigrafik düzende elenmiş, en alt tabakada kalan farklı renk ve dokuya sahip toprak içinde tespit edilen çeşitli ölçü ve tipteki kemikler tasnif edilerek İstanbul Üniversitesi -Cerrahpaşa Veteriner Fakültesi Osteoarkeoloji laboratuvarında incelemeye alınmıştır.

3- KAZI ÇALIŞMALARI

2020 yılının son yarısında yerel halk tarafından Edirne Müze Müdürlüğü'ne yapılan bildirimde Edirne ilinin Lalapaşa ilçesine bağlı Sinanköy'ün mera alanında yere gömülü bir pithos olduğu belirtilmiştir. İhbarı değerlendiren Müze Müdürlüğü alanda kurtarma kazısı yapılmasına karar vermiş ve pithos'u yerinden çıkarmak için 3,50 x 3,50 m ölçülerinde bir açmada kurtarma kazı çalışmaları başlamıştır (Res. 2). Kazıda, ağzı yuvarlak bir kireçtaşı levha ile kapatılmış büyük bir pithos *in situ* konumuyla ortaya çıkarılmıştır (Res.3).

4- BULGULAR

Bugünkü yol seviyesinden itibaren ortalama (-) 0,15 m kotunda ortaya çıkmış olan pithosun ağız kısmında kireçtaşı taş parçaları olduğu, pithosun ağız etrafı ve boyun kenarlarının ise aynı cins malzemeden farklı boyutta taş dolgu ile doldurulduğu gözlemlenmiştir. Ayrıca pithosun güney yanında, boyun seviyesinde bulunan bir başka küp gövde parçası, pithosun boyun çevresindeki dolguda sadece taş değil başka malzemeler de kullanıldığını göstermiştir (Res. 2).

Şekil 2. Kazı alanı. Sol: (A, B) Kireçtaşı levhanın bulunduğu alan; Sağ: kazı açmasının başlangıç durum krokisi

İlk tespit edildiğinde ağız kısmı açık, yüzeyde görülebilen ve içi de ağızdan itibaren 1,30 m derinliğe kadar boş olan pithosun bir kenarında tüm gövdeyi dikey olarak aşan derin bir çatlağa sahip olduğu görülmüştür.

4a- Pithos

Sinanköy Kale Mevkii'nde bulunan pithos kırmızı renkli, iri taşçık katkılı hamurdadır (Res. 4). Yüksekliği 1,25 m gönde genişliği 1,15 m'dir. Ağız Çapı 0,40 m'dir. Yuvarlak bir ağız ve kısa boyundan sonra armudi formda genişleyen gövde bölümü aşağı doğru daralır var dar-yuvarlak bir alçak kaide ile sonlanır. Pithos üzerinde herhangi bir süsleme ögesi bulunmamaktadır.

Pithosun gövde kısmında tespit edilen kurşun, kabın döneminde de çatlamış ve onarım görmüş olduğuna işaret eder.

Şekil 3. Edirne-Sinanköy'de in situ konumda bulunan pithos

4b- Diğer Bulgular

Kazı ile açığa çıkarılan pithos üzerinde tarihlendirmeye yardımcı olacak herhangi bir süsleme ögesi ya da monogram tespit edilememiştir.

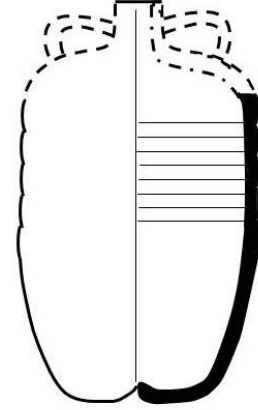
Kurtarma kazılarında pithosun ağız seviyesinde birkaç adet tanımsız amorf keramik bulgu ile pithosun taban seviyesinde bir amphoraya ait olduğu anlaşılan keramik parçaları bulunmuştur (Res. 4).

Pembemsi kırmızı renk temiz hamurlu ve aynı renk astarlı olan amphora parçaları kabın gövde ve taban bölümüne aittir. Özellikle tabana yakın bölümlerde pişme sırasında oluşan siyah tonda is lekeleri dikkat çeker. Kabın gövde kısmında, yukarı doğru belirginleşen yatay oluk/yiv bezeme

dizisi vardır. Gövde parçalarından birinin üst köşesindeki kırık, kabın kulplu olduğunu düşündürmektedir.

a

b

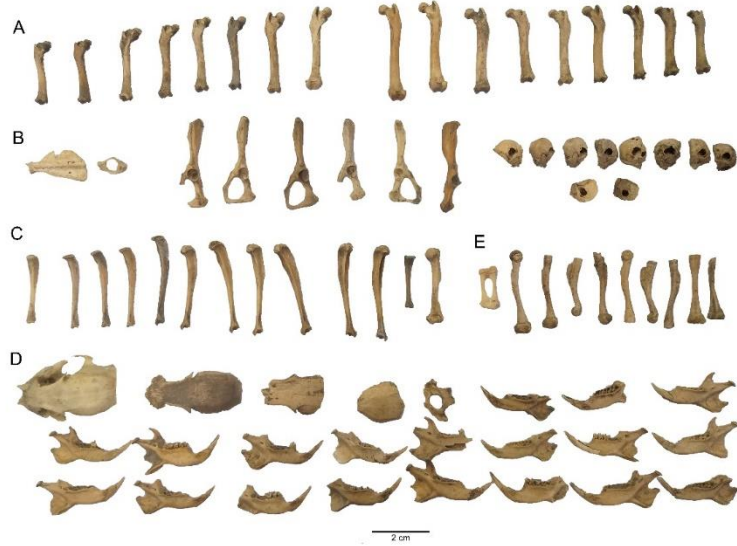
Şekil 4. Pithos içindeki amfora kalıntıları a) kırılmış amfora parçaları; b) amforanın öneri rekonstrüksiyonu

5- MİKROFAUNAL KALINTILAR

Sinanköy pithos kurtarma kazıları sırasında, pithosun içindeki toprak elenmiştir. Eleme sırasında herhangi bir kültür varlığına ulaşılmamış olmakla birlikte pithosun tabanında kalan siyahımsı milli toprak içinde çok sayıda küçük hayvan kemiklerine (mikrofaunal) rastlanmıştır. Bu kemiklerin zooarkeolojik incelenmesi İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Osteoarkeoloji Uygulama ve Araştırma Merkezinde yapılmıştır.

Sinanköy kurtarma kazıları esnasında ortaya çıkarılan Pithos'un tabanında bulunan toprağın elenmesiyle toplam 82 adet (NISP= 82) kemik kalıntısı tespit edilmiştir. (Res. 5).

Şekil 5. Sinanköy kurtarma kazısında tespit edilen mikrofaunal kalıntılar. A-D: Sincap (*Sciurus sp.*); E: kurbağa (*Bufo* sp.) kalıntıları

Yapılan inceleme sonucunda bu kemiklerin 4 erişkin 7 genç bireyden oluştuğu tahmin edilen *Sciuridae* ailesine ait Sincap (*Sciurus sp.*) kalıntıları ile muhtelif iskelet kemiklerini içeren kurbağa (*Bufo* sp.) oldukları tespit edilmiştir. Bu kalıntılardan sincapların tanımlanan kemik sayısı (NISP) ve bunların temsil ettiği tahmini birey sayısı (MNI) tablo 1’de verilmiştir. Kurbağa kalıntıları toplam kemik sayısı (NISP) olarak belirtilmiştir.

Tablo 1. Sinanköy kurtarma kazısı arkeozoolojik kalıntılarının toplam kemik (NISP) ve birey (MNI) dağılımı

Tür	Kemik	Yön	Toplam	Total kafatası	Dorsal cranium	Os occipitale	Os temporale	NISP		MNI		
								Erişkin	Genç	Erişkin	Genç	
Sincap (<i>Sciuridae</i> sp.)	Kafatası		15	1	3	1	10	1	4	1	4	
	Mandibula	Sağ	10					3	6	4	7	
		Sol	9					3	7			
	Atlas		1						1		1	
	Scapula	Sağ										
		Sol	1									1
	Humerus	Sağ	1						1		1	
		Sol	0									
	Coxae	Sağ	2						2		2	3
		Sol	4						1	3		
	Femur	Sağ	9						2	7	2	7
		Sol	8						1	7		
	Tibia	Sağ	9						2	7	2	7
		Sol	3						2	1		
	Toplam		72							11		
Kurbağa (<i>Bufo</i> <i>sp.</i>)	Humerus, Radio- ulnaris	Sağ	5					10		5		
		Sol	5									
	Toplam		10							5		

Kemik kalıntıları üzerinde yapılan incelemede herhangi bir modifikasyona rastlanılmadı. Kalıntıların çoğunluğu genç bireylere aittir. Tablo 1’de belirtilen iskelet kemikleri dışında diğer iskelet kısımlarına ise rastlanılmadı.

Sincaplara ait kalıntıların -bir tanesi hariç- büyük çoğunluğu bireylerin arka bacaklarına ait kemiklerdir. Kalıntıların bir aileye ait olması muhtemel olmakla birlikte 4 erişkin birey ile birlikte yavruların (MNI=7) varlığı da söz konusudur.

Kurbağa kalıntıları ön extremitte kemiklerine ait kalıntıları içermektedir. Bu kalıntılar muhtemelen 5 bireyi temsil (MNI=) etmektedir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Sinanköy Kalesi'nin olduğu bölgenin MÖ. 1. Binyılda kutsal kimliği öne çıkan bir Trak yerleşimine ev sahipliği yaptığını düşündürecek veriler bulunmaktadır. Kaleyi oluşturan dik kesimli kayalığın kuzey ve batı eteklerinde yer alan mağara ve kaya kovukları ile tahkimatlı tepenin güney doğusunda yer alan kayalık alan nedeniyle sahanın bu dönemde kaya-oyma kültistik nitelikli düzenlemeye tabi tutulduğu anlaşılmaktadır (Beksaç, Ertuğrul, Karakaya, 2017, s. 215-217).

Sinanköy Kalesi'nin yer aldığı bölgede Demir Çağı ile başladığı anlaşılan kültürel biçimlenişin Geç Antik Dönem'de son derece güçlü hale geldiği anlaşılmaktadır. Bu dönemde kurulan kale tüm Ortaçağ boyunca gelişerek varlığını korumuştur. Kaledeki yerleşimin Ortaçağ sonunda bitmiş olması ise buradaki verilerin fazla tahrip olmadan bugüne gelmiş olma olasılığını güçlü kılar.

Her ne kadar Sinanköy Kalesi'ndeki kazılarda Roma İmparatorluk dönemi yerleşimini gösteren bir bulguya rastlanmamış olsa da, Sinanköy – Hasanağa köyleri arasında bulunan bir mil taşı Roma Dönemi'nde bu bölgenin önemli bir yol hattı üzerinde olduğuna işaret etmesi açısından önemlidir. Günümüzde Edirne Müzesi'nde korunan mil taşı İmparator Septimius Severus ve oğulları Caracalla ile Geta'nın ortak imparatorlukları dönemine tarihlenir (Akıncı, 2019, s. 234)¹. Bizans Dönemi'nde Başkent Constantinopolis'in hinterlandı olan ve başkenti Avrupa içlerine bağlayan Doğu Trakya'daki (Külzer, 2019, s. 179-180) en stratejik noktalardan biri üzerinde kurulu olan Sinanköy Kalesi'nin bu dönemde de önemli bir yol hattını kontrol ettiğini düşünmek gerekir.

Sinanköy Kalesi'nin kültür alanı içinde tespit edilen pithosun ağız kısmında tespit edilen kireçtaşı taş parçaları ile boyun etrafından bulunan farklı boyutta taş dolgu, pithosun ağzının orijinalde kapalı olduğunu ve sonradan tahrip olduğunu göstermektedir. Pithosun ağız çeperi üzerinde sıralı olan kireçtaşı parçaları, orijinalinde küpün ağzını kapatmak üzere konulmuş olan kireçtaşı kapak levhasından bugüne kalanlardır. İzler, bu kireçtaşı kapak levhasının, döneminde toprak harcı ile küp ağzına sabitlendiğine işaret eder.

Pithosun dışında, tabanının hemen güney dibinde bir grup keramik örneğine rastlanmıştır. Bulgular, tüm kazı boyunca pithos dışında elde edilen tek arkeolojik veri olması açısından dikkat çekicidir. Bu keramiklerin, küpün

---

¹ Geç Antik Çağ'da bölgenin yol ağı hakkında bkz: Külzer, 2011

gömüleceği çukura konulmuş, düşmüş ya da atılmış olan bir amphoraya ait parçalar olduğu anlaşılmıştır. Amphora parçaları üzerinde yapılan incelemeler bu kabın Geç Antik Çağ'da Akdeniz coğrafyasında yaygın olarak kullanılan "Mısır Tipi Amphora" örneklerine yakın olduğuna işaret etmektedir. Buna rağmen elimizde parçaları yer alan kabın dip kısmındaki içe dönük taban formu daha çok Orta Bizans Dönemi amphoralarını hatırlatır. Bu formun MS. 9. Yüzyıldan sonra yaygın bir kullanım gösterdiği bilinmektedir (Valente 2018: 357). Hırvatistan'ın Mljet Adası açıklarından bir Bizans gemi batığı buluntuları (Kralj vd. 2016: 42-58, Fig: 6/6) ile Korint üretimi bir örnek (Valente 2018: 359, Fig. 2b, 3; Slane ve Sanders 2005, 278, Fig. 11/ Fn 4-26) tipolojik açıdan Sinanköy buluntusu ile yakın paralellik gösterir. Bu tipolojik karşılaştırma ile form ve hamur özellikleri dikkate alınarak söz konusu amphora parçaları MS. 9-11. yy'lara tarihlenebilir. Zemine kazılarak tabana gömülmesi sırasında pithosun yanına konulduğu/düştüğü anlaşılan amphora parçaları, pithosun da bu tarihle arasında yani MS. 9 ile 11. Yüzyıllar arasındaki bir zamanda kullanıldığını kanıtlamaktadır

MS. 9-11. yy'lar birkaç açıdan yöre tarihi açısından dikkat çekici yüzyıllardır. Hem tarihi yazılı kayıtlar hem de Sinanköy Kalesi'nin batı cephesindeki şapelin bu dönemdeki inşası pithosun kullanım döneminde yerleşimin önemli bir merkez olduğuna işaret eder. Öte yandan bu yüzyıllar, kuzey ve batıdan Bulgar akınlarının bölgeyi sıklıkla tehdit altına aldığı bir dönemdir.

Bu tarihi çerçeve içinde düşünüldüğünde, pithosun neden kaleden bu kadar uzak bir bölgede, herhangi bir iskan izi bulunmayan bir alana konulduğu sorusu daha kolay cevaplandırılabilir. Bu dönemde bölge halkı yaşanan Bulgar saldırılarına karşı ana yerleşim alanı dışında gömülüp üstü örtülen bu pithos ile bir kısım erzakın talan edilmesinin önüne geçmek istemiş olabilir.

Hem Sinanköy yakınlarında hem Trakya Bölgesi'nin başka yörelerinde, antik yerleşimlerden uzak tarlalarda tespit edilmiş olan² benzer pithos verileri olması bu teoriyi destekleyebilecek niteliktedir.

Mikrofaunal nitelikli kazı bulguları, insan yerleşimlerinin faunal ortamları hakkında ve insan-kemirgen etkileşimleri hakkında birçok bilgiyi barındırır (Romaniuk vd. 2016). Birçok arkeolojik kazının ana bulguları arasında bu nitelikte kemikler önemli bir yer tutmaktadır (Romaniuk vd.

---

² Bu bilgi, Edirne Müzesi arşiv kayıtlarında yer alan pithos kurtarma kazılarının sonuç raporlarından alınmıştır

2016; Erdal vd. 2019). Mikromemelilerin iklimsel değişikliklere daha duyarlı olmaları ve paleoekoloji hakkındaki varsayımlar için önem taşımaları (Erdal vd. 2019; Renfrew ve Bahn, 2011), arkeolojik alanlardaki önemini arttırmaktadır. Arkeolojik alanlardan elde edilen mikromemeli türlerinin insan popülasyonları olan ilişkileri bu bulguların yerleşim yerlerindeki rolleriyle ilişkilidir (Romaniuk vd. 2016, s. 1-2).

Arketipal kommensal tür olarak atfedilen ratlar ve farelerin (Hulme-Beaman vd. 2016, s. 639), tarımsal zararlı veya hastalık taşıyıcı gibi görülmeleri yanında besin zincirinin son halkası oldukları da bilinmektedir (Romaniuk vd. 2016, s. 1-2). Sinanköy’de ortaya çıkarılan pithos içindeki kalıntılar ise bir başka mikromemeli türü olan sincap ve kurbağalara ait kemiklerdir.

Sinanköy pithosu tabanında bulunan mikrofauna kalıntıları üzerinde yapılan laboratuvar incelemeleri neticesinde, dönemi içinde pithosun işlevini kaybetmesine bağlı olarak baykuş gibi hayvanların barınağı olması ve kalıntılarının beslenme atığı olması düşüncesiyle ilgili bir kanıt bulunamamıştır. Sindiririm atığı olarak bulduklarını gösteren bir bulguya da rastlanılmamıştır.

Cüzzam gibi bazı zoonoz hastalıklarına sebep olduğu (Inskip vd. 2017, 1646) bilinmekle birlikte sincap türlerinin insan yerleşimlerinde nadirde olsa pet hayvanı olarak saklandığı anlaşılmaktadır. Öte yandan özellikle Ortaçağ’da bu türün hem eti hem de kürkü için insanlar tarafından değerlendirildiği bilinmektedir (Inskip vd. 2017, s. 1646). Buna rağmen incelenen sincap kalıntıları üzerinde her hangi bir kasaplık ize veya modifikasyona rastlanılmamış; ayrıca olası bir avcılık bulguları da görülmemektedir. Buna rağmen bu kalıntıların zooarkeolojik verilerine bakıldığında, kalıntıların bir sincap ailesine ait olması muhtemel görülmektedir.

Tüm bu veriler Sinanköy pithosunda bulunan kemiklerin buraya bir yırtıcı hayvan ya da insan eliyle getirilmediğini kanıtlamaktadır. Bu da kalıntıların, pithos içine kendiliğinden giren ve dışarı çıkamayarak burada kalan hayvanlara ait olduğunu göstermektedir. Bu durum mikrofaunal kalıntılar sayesinde pithos alanının paleoekolojik yapısı hakkında yorum yapmamızı kolaylaştırmaktadır.

Tam bu noktada Sinanköy pithosun tabanında bulunan mikrofaunal kalıntıların pithos ile çağdaş olup olmadığı sorusu akla gelmektedir. Eldeki veriler itibariyle bu konuda kesin konuşmak ne yazık ki olası değildir. Ancak pithos içindeki dolgu toprağın elenmesi sırasında, kemik kalıntılarının yer aldığı toprağın üst kotlardakinden farklı bir mineral yapısına ve renge sahip

olması; ayrıca bu kalıntıların pithosun tabanında bulunması kalıntıları bulunan sincap ve kurbağaların, pithosun kullanımının sonlandırıldığı zamanın hemen akabinde buraya girmiş olabileceği olasılığını güçlendirir. Dolayısıyla pithos için önerilen MS.9-11 yüzyılların pithos içinde bulunan mikrofauna kalıntıları için *Terminus Post Quem* olarak kabul edilmesi gerektiği kesindir.

Pithosun yerleşim alanının dışında, en yakın bilinen yerleşim olan Sinanköy Kalesi'ne 1500 m uzaklıktadır. Pithosun kullanım dışı kaldığı za mandan sonra onu yuva haline getiren bir sincap ailesinin var olduğu anlaşılmaktadır. Bu ailenin varlığı, pithosun gömülü olduğu alanın ağaçlarla kaplı bir ekolojik yapıya sahip olduğunu akla getirmektedir. Sincapların genellikle 2000 metre yüksekliğe kadar olan ormanları ve özellikle de meşe ve çam ormanlarını yaşam alanı olarak tercih ettiği bilinmektedir (Evcin vd. 2012). Bu gerçekten hareket edilirse, günümüzde neredeyse hiç ekili ağaca sahip olmayan bir mera statüsündeki pithos buluntu sahasının ve dolayısıyla da Sinanköy Kalesi yakın çevresinin tarihin bir döneminde ormanlık olduğu söylenebilir. Nitekim Trakya Bölgesi'ndeki orman sahasının tarihte günümüzden çok daha geniş alanları kapsadığı bilinmektedir (Kantarıcı 1976, 143). Sinanköy Ovası'nın hemen gerisinde yükselen Istranca (Yıldız) Dağları'nın ovaya bakan güney eteklerinde yer yer korunmuş olan meşelikler, tarihte bu bölgede daha geniş alanlara yayılan meşe ormanları olabileceğini düşündürmektedir. Trakya Bölgesi'ndeki ormanlar tarihin çeşitli dönemlerde aşamalı bir şekilde antropojen tahribata maruz kaldığı bilinse de Sanayi Devrimi sonrasında bu tahribatın hızlandığı bilinmektedir. Dolayısıyla bulunan sincap kemikleri pithosun kullanıldığı yüzyıllarda Sinanköy çevresinin ormanlık olduğu gerçeğini ortaya koymaktadır.

Sonuç olarak MS 9-11. yy'a tarihlendirilen amphora parçaları, elde edilen pithos ve içindeki mikrofaunal kalıntılar, aynı alan içerisindeki yapılabilecek arkeolojik çalışmalar için dikkati çeken bulgular olarak değerlendirilmelidir. Beşeri müdahaleye maruz kalmadığı anlaşılan mikrofauna bulguları sayesinde bölgenin paleoekolojik yapısı hakkında çıkarımlar yapma şansı bulunmuş ve bu yönde bir teori geliştirilmiştir. Bu teori, sınanmak amacıyla yapılacak interdisipliner çalışmalar için yol açacak niteliktedir. Ayrıca sincap kalıntıları üzerine yapılacak DNA çalışmalarıyla hem günümüz faunasının değişimi hem de zoonoz hastalıkların varlığı açısından birçok soruya yanıt bulunması da sağlanabilecektir

KAYNAKÇA

Akıncı, S. H. 2019. “Edirne Çevresinde Bulunan Mil Taşları Ve Süloğlu’daki Roma Mil Taşı”. *Meriç Uluslararası Sosyal ve Stratejik Araştırmalar Dergisi*, 3, 8: 231-238.

Aykut, T. ve Turoğlu, H. 2020. “Sinanköy (Lalapaşa-Edirne) ve Çevresinin Yapısal Jeomorfoloji Özelliklerinin Drenaj Sistemi Üzerindeki Etkileri”. *Coğrafya Dergisi*, 40, . Advance online publication. <https://doi.org/10.26650/JGEOG2019-0022>.

Beksaç, E., Ertuğrul, Ö. ve Karakaya, H. 2017. “Sinanköy Çalışmaları”, A. Özme (yay), 38. *Kazı Sonuçları Sempozyumu, Cilt, 2*, Ankara: 213-223.

Beksaç, E. 2006. “Kuzey Batı Anadolu Ve Trakya’da Kaya Oyma ve Megalitik Anıtlar Ve Kült Alanları Projesi, Edirne –Kırklareli 2004”, K. Olşen, F. Bayram ve A. Özme (Yay), 23. *Araştırma Sonuçları Toplantısı, Cilt I*, Ankara: 283-293.

Erdal, O., Sen, S., Erturaç, M.K. ve Bıçakçı, E. 2019. “The Rodent fauna from the Neolithic human settlement of Tepecik-Çiftlik (Niğde, Turkey)”, *Mammalia*, 83:157-179.

Evcin, Ö.; Akkuzu, E.; Küçük, Ö. 2012, “Anadolu Ağaç Sincabının (*Sciurus anomalus* (Güldenstaedt, 1785)Ekolojisi: Kastamonu-Araç Merkez Orman İşletme Şefliği Örneği”, Sempozyum Bildirisi, Kaynak: <http://earsiv.kastamonu.edu.tr:8080/http://earsiv.kastamonu.edu.tr:8080/xmlui/handle/123456789/834> (Erş. Tar: 04.01.2022)

Hulme-Beaman, A., Dobney, K., Cucchi, T., Searle, J.B. 2016. “An ecological and evolutionary framework for commensalism in anthropogenic environments”. *Trends in Ecology & Evolution*, 31: 633-645.

Inskip, S., Taylor, G. M., Anderson, S. ve Stewart, G. 2017. “Leprosy in Pre-Norman Suffolk, UK: biomolecular and geochemical analysis of the woman from Hoxne”. *Journal of Medical Microbiology*, 66: 1640-1649.

Kantarıcı, D. 1976, "Trakya Ormanlarının Bölgesel Orman Yetiştirme Muhiti Özelliklerine Göre Doğal Ağaç ve Çalı Türleri ile Sınıflandırma", *İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, Cilt: XXVI, Sayı: II, 138-210.

Kralj, V. Z., Beltrame, C., Miholjek, I. ve Ferri, M., 2016. "A Byzantine Shipwreck from Cape Stoba, Mljet, Croatia: an interim report". *The International Journal of Nautical Archaeology*, 45.1: 42-58.

Külzer, A. 2019. "Production and Trade in Late Antique and Byzantine Eastern Tharace". O. Dumankaya (Ed.), *Çağlar Boyunca Üretim ve Ticaret: Prehistorya'dan Bizans Dönemi'ne*, Ankara: 643-650.

Külzer, A. 2011. "The Byzantine road system in Eastern Thrace: Some remarks". *4th International Symposium on Thracian Studies, Byzantine Thrace Evidence and Remains Komotini, 18-22 April 2007*, Verlag Adolf M. Hakkert, Amsterdam: 179-202).

Laurent, V. 1939. “La liste épiscopale du Synodicon de la métropole d’Andrinople”, *Échos d’Orient*, 193-194:1-34.

Renfrew, C. ve Bahn, P. 2011. *Archaeology: Theories, Methods, and Practice*, 6th ed. New York: Thames and Hudson.

Romaniuk, A.A., Shepherd, A.N., Clarke, D.V., Sheridan, A.J., Fraser, S., Bartosiewicz, L. ve Herman, J.S. 2016. “Rodents: food or pests in Neolithic Orkney”. *Royal Society Open Science*, 3: 160–514.

Slane K.W. - Sanders G.D.R. 2005, «Corinth: Late Roman Horizons», *Hesperia* 74: 243-297.

Valente, R. 2018. “Amphorae in Early and Middle Byzantine Corinth: continuity and change”, *Annuario Della Scuola Archeologica Di Atene E Delle Missioni Italiane In Oriente*, Vol: 96: 355-368.